

Beschrijving basiscursus bijenteelt

Aanleiding / doel

De aanleiding voor deze cursus is het belang van het in stand houden van een gezonde bijenstand in Nederland en de noodzaak om daarvoor de basiskennis op een verantwoorde wijze te verspreiden. Hiervoor is het nodig om een zo breed mogelijk publiek geïnteresseerd en enthousiast te maken voor het bijhouden en hen de kennis en praktische ervaring te geven om dit op een eenvoudige, diervriendelijke en voor de omgeving zo weinig mogelijk belastende wijze te doen.

- De opleiding leidt geïnteresseerden op tot een beginnend imker.
- De opleiding geeft inzicht in de algemene behandelmethodes zodanig dat een bijenvolk zijn jaarlijkse natuurlijke ontwikkeling kan doorlopen.
- De opleiding laat cursisten in praktijk kennismaken met de bij en het proces van het bijhouden.
- De opleiding leert de cursist de verschillende materialen en gereedschappen, gebruik en onderhoud daarvan.
- De opleiding maakt dat de cursist enthousiast raakt en blijft voor de bijenhouderij.
- De opleiding leert de cursist een methode die een beginpunt vormt voor het omgaan met bijen. Hem wordt uitzicht geboden op andere werkwijzen: koninginnenteelt, verschillende methoden van zwermverhindering

Inhoud van de cursus

Algemeen:

De cursus begint met een theoriegedeelte om inzicht te verwerven in het functioneren van een bijenvolk. Vanuit deze theoretische kennis kan het praktisch handelen doelgericht worden uitgevoerd.

In de cursus ligt het accent op het verkrijgen van:

- ervaring in het praktisch omgaan met bijen.
- verwerven van alle praktische kennis om op een eenvoudige wijze bijen te kunnen houden

Vanuit deze praktijk zullen gedurende de cursus enige onderwerpen theoretisch worden toegelicht. Bovendien zullen aanwijzingen worden gegeven om zich via zelfstudie onderwerpen eigen te maken.

Hetzij op de lesstand zelf, hetzij door middel van een excursie, worden de cursisten geïnformeerd over koninginnenteelt en de doelstelling daarvan.

Theorie:

- Vliesvleugeligen: bijen, wespen, hommels: leefwijze en functie in de natuur -Anatomie van de honingbij
- Van ei tot bij
- Koningin, dar, werkster
- Raat als opslagplaats en broednest, stuifmeel en honing als voedsel.
- Natuurlijke jaarcyclus van het bijenvolk zonder inmenging van de mens.
- Zwermverhindering met koninginnenaflegger als meest eenvoudige methode.
- Kennis maken met koninginnenteelt als middel tot verkrijgen en behouden van zachteardige bijenvolken.
- Bijenziekten: Varroa, AVB, Nosema.

- Maatschappelijke aspecten van het bijenhouden.
- De imker en de wet: welzijns- en gezondheidswet voor dieren, warenwet, wettelijke regels met betrekking tot reizen met bijen.
- Basiskennis met betrekking tot de bijenproducten honing en was.

Praktijk:

- Kennis van de basismaterialen voor de bijenhouderij.
- Gebruik van kunstraat.
- Bijenvolk openen, ramen uitnemen.
- Aanwijzen van dar, werkster, koningin, eitjes, larven e.d.
- Voorjaarsverzorging: controle, ruimte geven, honingkamers plaatsen.
- Controle op zwermplannen.
- Maken van koninginnenaflegger.
- Behandelen van het hoofdvolk: doppen breken, controle jonge moer.
- Zomerverzorging: varroacontrole, controle volksontwikkeling.
- Afnemen honing.
- Slingeren en oppotten van honing.
- Najaarsverzorging: voeren, varroabestrijding.
- Hygiënisch imkeren.
- In praktijk meelopen gedurende het gehele proces van het bijenjaar o.l.v. een ervaren imker/bijenteeltleraar.
- Scheppen van zwerm.
- Verenigen van volken.

Resultaat van de cursus

De afgestudeerde is in staat:

- Zelfstandig bijen te houden en in de bijen te werken.
- Het onderscheid aan te geven tussen werkster, dar en koningin.
- Te zien wanneer bijen gevoerd moeten worden.
- Te zien wanneer bijen extra ruimte in de broedkamer en de honingkamer nodig hebben.
- Het zwermen te voorkomen.
- Afleggers te maken.
- Volken te verenigen.
- Te werken met bestrijdingsmiddelen tegen Varroa.
- Enthousiast over het bijenhouden te vertellen
- Contacten aan te gaan en te onderhouden met anderen in de vereniging

De afgestudeerde heeft minimaal 80% van de praktijklessen gevolgd

Duur en opzet van de cursus

10 uur theorie

20 uur praktijk

Rondom de activiteit die in de praktijk nodig is te doen wordt theorie gekoppeld zodat de theorie de praktijk ondersteunt en andersom.

Op basis van deze leerstof dient de bijenteeltleraar zelfstandig het lesprogramma in te vullen.

De uitvoering gebeurt door een bevoegd bijenteeltleraar.

Voor de uitvoering van de cursus wordt gebruik gemaakt van een bestaand cursusboek en van een door de bijenteeltorganisatie ter beschikking gestelde lesbijenstand.

De cursus bestaat uit 5 dagdelen van 2 uur theorie, 10 dagdelen van 2 uur praktijk en circa 10 uur zelfstudie. De praktijklessen zullen worden gegeven in groepen van 6 tot maximaal 8

cursisten. Per twee cursisten zal er één bijenvolk voor de praktijklessen aanwezig zijn. Omdat ervan wordt uitgegaan dat bij een deelname van meer dan 8 personen het praktijkgedeelte moet worden gesplitst in twee groepen komt in dat geval het totale aantal lerarenuren op 50.

Toelatingseisen

Voor deze cursus geldt een minimumleeftijd van 16 jaar en het doorlopen hebben van het basisonderwijs. In bijzondere gevallen kan de organiserende vereniging hiervan gemotiveerd afwijken.

Faciliteiten

Voor de theorielessen dient een geschikt lokaal aanwezig te zijn, waar op een representatieve wijze ongestoord les kan worden gegeven.

Voor de praktijklessen dienen de volgende faciliteiten aanwezig te zijn:

- Een representatieve, goed onderhouden bijenstand met ten minste één goed en gezond bijenvolk per twee cursisten. De bijenstand dient zodanig gelegen te zijn dat overlast voor de omgeving tot een minimum wordt beperkt.
- De bijenvolken dienen gedurende de gehele cursus beschikbaar te zijn en uitsluitend te worden gebruikt voor de lessen.
- Voldoende goed onderhouden kastmateriaal voor het huisvesten van de bijenvolken en de afleggers.
- Voldoende verbruiksmaterialen van goede kwaliteit.
- Voldoende gereedschappen voor het werken in de volken door de cursisten. (In verband met mogelijk besmettingsgevaar van Amerikaans Vuilbroed is het niet wenselijk dat de cursisten en de leraar hun eigen gereedschappen gebruiken).

Kostencalculatie

De commissie bijenteeltonderwijs kan niet bepalen welk bedrag door deelnemende cursisten betaald moet worden voor een cursus, omdat plaatselijke omstandigheden nogal van elkaar verschillen. Voor aanwijzingen voor het maken van een begroting kunt u kostenloos opvragen bij onderwijs@bijenhouders.nl

Voorbeeld van een planning van een basiscursus bijenteelt

Theorie:

les 1

Eenvoudige beschrijving van de leefwijze en functie van honingbijen, solitaire bijen, wespen en hommels.

Kort overzicht van het bijenjaar

Drachtplanten

De bijensteek en allergische reacties

les 2

Anatomie van de honingbij, ontwikkeling van ei tot bij, koningin, werkster, dar, functie van de raat, het belang van stuifmeel, nectar, water.

les 3

Jaarcyclus van het bijenvolk in de vrije natuur.

Zwermverhindering met koninginnenaflegger

les 4

Kennismaken met koninginnenteelt, zin en functie, bijenrassen en de imker, voornaamste bijenziekten, maatschappelijke aspecten van het imkeren en wettelijke regelingen.

Praktijk:

les 1. april. Imkermaterialen, het openen van een bijenkast, voorjaarscontrole

- les 2. april. Volksontwikkeling, ruimte geven (kunstraat), bouwraam als varroavangraam, broedstadia, moer, werkster, dar.
- les 3. mei. Volksontwikkeling, plaatsen honingkamer, controle op zwermplannen.
- les 4. mei. Zwermverhinderend met koninginnenaflegger. Theorie van het scheppen van een zwerm.
- les 5. mei/juni. Doppen breken, jonge moeren in laten lopen.
- les 6. juni. Honing slingeren en eenvoudige honingbehandeling.
- les 7. juni/juli. Controle jonge moer
- les 8. juli. Controle volksontwikkeling. Excursie naar koninginnenteler.
- les 9. juli. Observatie varroabesmetting, varroabestrijding, suiker voeren, verenigen van volken theoretisch behandelen.
- les 10. augustus. Controle voedselvoorraad, voeren, varroabestrijding.
- les 11. september. Eindcontrole van hoeveelheid voer en resultaat varroabestrijding

of:

les 11. theorieles. Verband tussen de natuurlijke ontwikkeling van het bijenvolk en de handelingen van de imker.

les 12. Afsluiting van de cursus met een examen.